

**IPOSTAZE ALE DEZVOLTĂRII
STUDENȚILOR**

ANTOANETA FIRUȚA TACEA

MARIA GOGA

**IPOSTAZE ALE DEZVOLTĂRII
STUDENȚILOR**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Colecția ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TACEA, ANTOANETA FIRUȚA

Ipostaze ale dezvoltării studenților / Antoaneta Firuța Tacea,
Maria Goga. - București : Editura Universitară, 2022

Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-1135-8

I. Goga, Maria

37

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062811358

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2022
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

INTRODUCERE	7
CAPITOLUL I: PROGRAM DE PLANIFICARE A DEZVOLTĂRII PERSONALE LA STUDENȚI	9
I.1. Program de planificare a dezvoltării personale la studenți (PDP) – delimitări conceptuale	9
I.2. Modele internaționale de programe ale planificării dezvoltării personale (PDP)	13
I.2.1. Programul de planificare a carierei (Stenden University)	13
I.2.2. Programul Track and Connect (Sydney University)	14
I.2.3. Plan de dezvoltare personală bazat pe experiență profesională (Coventry University)	14
I.2.4. Programul LEARN (S.U.A.)	15
I.2.5. PDP (Australia)	15
I.2.6. Programul PAL (University of Minnesota)	16
I.2.7. Program dezvoltare Personală (University of Central Lancashire) .	17
I.2.8. Beastudi Etos - Program pentru studenți cu probleme financiare (Indonezia).....	18
I.2.9. Program de dezvoltare personală (Open University – Olanda).....	18
I.3. Planificarea dezvoltării personale – parte integrantă a programului de planificare a dezvoltării personale (PDP)	19
I.4. Beneficiile programelor de planificare a dezvoltării personale	22
I.5. Actorii implicați în dezvoltarea studenților	23
I.6. Elemente ale programelor de PDP regăsite în universități	25
I.6.1. Centrele de consiliere și orientare în carieră în universități – Modele internaționale	25
I.6.2. Serviciile de consiliere în universitățile din spațiul european – scurtă radiografie	32
I.6.3. Centrele de consiliere și orientare în carieră din România	33
I.6.4. Programele de mentorat	35
I.6.5. Proiectul național ROSE	37
I.6.6. Programul de planificare a dezvoltării personale (PDP) – o posibilă soluție pentru reducerea abandonului din universitățile românești?	43

CAPITOLUL II: INIȚIATIVE ROMÂNEȘTI PRIVIND UN PROGRAM DE DEZVOLTARE PERSONALĂ LA STUDENȚI	50
II.1. Coordonatele cercetării privind dezvoltarea personală la studenți	50
II.2. Posibil program de planificare a dezvoltării personale a studenților	54
II.3. Elemente de management al proiectării curriculare pentru un program de planificare a dezvoltării personale (PDP) la studenți	79
CAPITOLUL III: CONCLUZII	83
BIBLIOGRAFIE	87

INTRODUCERE

Dezvoltarea personală – un concept auzit tot mai des printre studenți, profesori, consilieri, în cărți, în articole, în mass-media. Este chiar așa de important acest concept? Dacă da, ce trebuie să știm despre el? Când ar trebui să înceapă dezvoltarea personală? Care sunt elementele de bază ale acesteia? Este un proces de scurtă sau de lungă durată? Sunt contexte socio-educative care solicită într-o mai mare măsură consilierea/sprrijinirea studenților pentru dezvoltarea personală și orientarea în carieră, precum perioada de pandemie Covid-19? Iată câteva întrebări care ar putea să intersecteze gândirea liceenilor, a studenților, și de ce nu, a profesorilor, mentorilor, consilierilor, decidenților în educație.

Dezvoltarea personală, alături de cea profesională, este unul dintre aspectele importante în integrarea studenților, în societate și pe piața muncii.

Formarea studenților, care să țină pasul schimbărilor permanente din economie și tehnologie, constituie o prioritate a societății noastre. Sunt universitățile, liceele și școlile concentrate pe dezvoltarea personală a elevilor sau studenților? Se limitează aceste instituții doar la competențe dobândite sau dezvoltă indivizi cu personalități autonome și creatoare?

Dezvoltarea personală nu înseamnă doar îmbogățirea perspectivei unei persoane, nu înseamnă doar obținerea de note bune. Dezvoltarea personală nu este doar un lucru, ci este un grup de multe lucruri adunate pentru a realiza un întreg armonios și anume, personalitatea individului. Dezvoltarea personală este cunoașterea a ceea ce studentul este. Include toate trăsăturile pe care le are acesta, punctele tari și punctele slabe, dar și oportunitățile pe care le are. Toate îi sunt de folos dincolo de porțile facultății.

Dezvoltarea personală, la nivel universitar, este un cumul de activități care formează și se pliază pe nevoile studentului, atât personale, cât și profesionale. Formarea se realizează, mai întâi, printr-o

autocunoaștere, planificare și gestionare a învățării, precum și prin dezvoltarea, mai târziu, la nivel profesional.

Universitățile pot susține dezvoltarea personală a studenților prin diferite programe de integrare a acestora în atmosfera învățării, dar și prin a-i ajuta să se orienteze profesional. Un program al planificării dezvoltării personale la studenți are drept scop încurajarea studenților pentru a deveni mai eficienți, mai independenți și mai încrezători, să înțeleagă modul în care învață, să plaseze învățarea lor într-un context mai larg și, nu în ultimul rând, să-și îmbunătățească aptitudinile generale pentru studiul și managementul carierei.

Câteva întrebări constituie pilonii de bază, în urma prezentării cărora vom înțelege mai bine ce înseamnă dezvoltarea personală la studenți și cum poate aceasta să se materializeze în intervenții concrete, specializate, în universitățile noastre. Astfel, ne interesează care este percepția cadrelor didactice universitare, dar și a studenților, privind programul de planificare a dezvoltării personale. **Ce modificări ar aduce un program de planificare a dezvoltării personale, în privința reducerii abandonului universitar?** Care sunt factorii ce influențează interesul și motivația studenților pentru dezvoltarea personală?

În primul capitol al acestei lucrări sunt prezentate aspectele teoretice ale programului de planificare a dezvoltării personale la studenți. Sunt definite conceptele ce țin de planificarea dezvoltării personale. Modele internaționale de dezvoltare personală utilizate în diferite universități la nivel internațional sunt prezentate, precum și elemente de dezvoltare personală regăsite în diferite programe, proiecte sau departamente din universități ce sunt de real folos studenților, atât pentru a-i motiva să se cunoască pe ei înșiși, cât și pentru a se orienta în carieră.

În cel de-al doilea capitol prezentăm un posibil program de planificare a dezvoltării personale desprins dintr-o cercetare realizată în câteva universități din România.

Acest volum ambiționează doar să semnaleze o parte dintre problemele specifice sprijinirii studenților, la nivelul universităților, pentru dezvoltarea personală, nu să epuizeze mecanismele și resursele necesare într-un astfel de demers.

Autoarele

CAPITOLUL I

PROGRAM DE PLANIFICARE A DEZVOLTĂRII PERSONALE LA STUDENȚI

În acest capitol vom aborda aspectele teoretice privind programul de planificare a dezvoltării personale la studenți. Vom defini, mai întâi, conceptele de bază legate de dezvoltarea personală, apoi, vom prezenta un scurt istoric al acestui tip de program, continuând cu modele internaționale de dezvoltare personală utilizate în diferite universități din lume.

În același timp, vom evidenția elemente de dezvoltare personală regăsite în diferite programe, proiecte sau departamente din universități care sunt de real folos studenților, atât pentru a-i motiva să se cunoască pe ei înșiși, cât și pentru a se orienta în carieră.

I.1. Program de planificare a dezvoltării personale la studenți (PDP) – delimitări conceptuale

Dezvoltarea personală, alături de cea profesională, este unul din aspectele importante în integrarea pe piața muncii a studenților. Atât dezvoltarea personală, cât și cea profesională, sunt subiecte tot mai des întâlnite la locul de muncă, dar și în școli, licee sau universități.

Formarea resursei umane care să țină pasul cu schimbările permanente din economie constituie o prioritate a societății noastre. Formarea se realizează, mai întâi, printr-o autocunoaștere, planificare și gestionare a învățării, precum și prin dezvoltarea, mai târziu, la nivel profesional.

Dezvoltarea studenților, atât la nivel profesional, cât și personal, a fost un punct important pe agenda procesului de la Bologna. Acest fapt a condus la formarea de adulți responsabili care au reușit să-și dezvolte diverse tipuri de competențe, profesionale și transversale, necesare unei

educații permanente (Moir, 2009). Dezvoltarea personală și profesională, în acest context, constituie o prioritate.

Potrivit literaturii de specialitate, continuarea *fișelor de progres* ale studenților, așa numitele foi matricole, plus un document prin care studenții își monitorizau, construiau și reflectau la propria dezvoltare personală, constituiau, ceea ce noi numim azi, planificarea dezvoltării personale (Croot & Gedye, 2006). Portofoliile personale ale studenților au luat locul acestor fișe de progres (Goga, 2015). La nivelul învățământului superior, încă din anul universitar 2005-2006, a fost prevăzut, în Anglia (QAA, 2009) ca tuturor studenților de la licență să li se ofere șansa de a participa la programe de planificare a dezvoltării personale (PDP). De fapt, aceste programe fac parte integrantă din curriculumul universitar, indiferent de specificul universității. În urma reglementărilor și dispozițiilor la nivel de guvern privind dezvoltarea personală la studenți, specialiștii în domeniu se așteaptă ca toate instituțiile de învățământ superior din Anglia să ofere oportunități și sprijin pentru dezvoltarea unui program PDP optim, în cadrul și în afara curriculumului, deși responsabilitatea finală, pentru a beneficia de PDP, revine studenților, la nivel individual.

Potrivit Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Superior din Anglia, un program de planificare a dezvoltării personale (PDP) este *un proces structurat și susținut efectuat de către un individ în scopul reflectării asupra propriului proces de învățare și a performanțelor, dar și planificării propriei dezvoltări personale, educaționale și de carieră* (QAA, 2009, pag. 27).

O definiție mai detaliată a planificării dezvoltării personale o regăsim la Bleetman & Webb (2008). În opinia celor doi autori, PDP-ul, cuprinde *o serie de abordări ale învățării care conectează planificarea (scopurile unui individ și intențiile sale privind învățarea și rezultatele acesteia), realizarea (alinierea acțiunilor la intențiile prezentate), înregistrarea (gândurilor, ideilor și experiențelor cu scopul de a înțelege și evidenția procesul de învățare și rezultatele acestuia), precum și reflecția (revizuirea și evaluarea experiențelor de evaluare, dar și a rezultatelor învățării).*

Din documentul de la Agenția Națională a Asigurării Calității în Învățământul Superior aflăm că un PDP este un proces structurat (QAA,

2009, par. 30), integrat în curriculumul din învățământul superior, preocupat ca învățarea să fie abordată la nivel holistic, atât academic, cât și non-academic. Este un proces care implică auto-reflecție, crearea de înregistrări personale, planificarea și monitorizarea progreselor realizate în atingerea obiectivelor personale. Printr-un astfel de plan al dezvoltării personale se intenționează îmbunătățirea capacității studenților de a comunica, având drept scop exersarea acelor abilități necesare în câmpul muncii.

Scopul PDP-ului (QAA, 2009) este de a permite studenților să devină studenți mai eficienți, mai independenți și mai încrezători, să înțeleagă modul în care învață și să coreleze învățarea lor într-un context mai larg și, nu în ultimul rând, să-și îmbunătățească aptitudinile generale pentru studiul și managementul carierei.

Trei activități de bază, pe care studenții ar trebui să le realizeze în cadrul programului de dezvoltare personală, sunt evidențiate în Figura I.1.

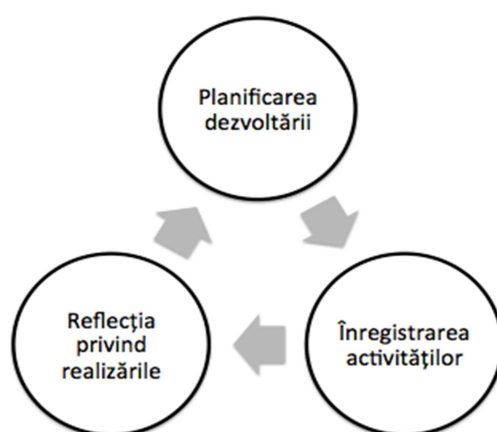

Figura I.1: Activitățile de bază ale PDP-ului (Model adaptat după QAA)

Mai târziu vom vedea că aceste trei tipuri de activități ale PDP-ului se vor regăsi, sub diferite forme, în modelele de PDP internaționale, atât la nivel european, cât și la nivel internațional.

PDP-ul poate fi văzut ca un *proces* de planificare a dezvoltării personale, un program integrat cu activități multiple, benefice pentru dezvoltarea personală și academică a studenților. Aici pot fi incluse nu numai obiectivele pe care și le propune studentul pentru dezvoltarea proprie, dar și activități de integrare în comunitatea academică sau workshop-uri cu

diferite tematici la care studenții pot participa activ, îmbunătățindu-și abilitățile academice și non-academice.

PDP-ul mai poate fi regăsit și ca un *produs*, în formă printată sau electronică. De fapt, încă din 1997, în universitățile din Anglia erau cerute *fișele de progres* care aveau multe elemente comune cu planurile de dezvoltare personală regăsite în universități.

Fișele de progres erau documente care aveau elemente de PDP (Clegg & Bradley, 2006). Mai precis, acestea constau din (QAA, 2001, p. 2):

- *fișa matricolă a studentului* – o înregistrare a învățării, furnizată de universitate;
- *înregistrări personale ale învățării și realizărilor individuale*, precum și revizuirile progresului și planurile care sunt folosite pentru a clarifica obiectivele personale; acestea pot oferi o resursă foarte bună de informare pentru angajatori și tutori, la admitere etc.;
- *proces structurate* pentru a dezvolta capacitatea indivizilor, în vederea reflectării asupra propriei învățări, dar și pentru a-și planifica propriul demers de dezvoltare personală și profesională; termenul de planificare a dezvoltării personale (PDP) este utilizat tocmai pentru a desemna acest proces.

Indiferent cum este văzut PDP-ul, ca un proces sau ca un produs, important este scopul final, în cazul nostru acesta fiind atât dezvoltarea personală a studenților, cât și cea profesională.

Programul de planificare a PDP-ului poate fi alcătuit din mai multe elemente. Fiecare universitate își conturează programele în funcție de specializările din instituțiile existente, dar și în funcție de țintele studenților coroborate cu cerințele pieței forței de muncă din țara respectivă. În același timp, menționăm că un singur model PDP pentru toate facultățile nu este eficient. Astfel, diversitatea este la ea acasă când vorbim despre structura unui program PDP. Din acest motiv am considerat oportun să evidențiem diferite modele internaționale unde se regăsesc, uneori, elemente comune, altele programele fiind destul de diferite.

I.2. Modele internaționale de programe ale planificării dezvoltării personale (PDP)

Am considerat relevant pentru lucrarea de față ca să prezentăm, la nivel schematic, câteva programe PDP (planificarea dezvoltării personale) din diferite zone ale lumii. Astfel, vom avea informații din universități engleze, olandeze, australiene și americane. Programele sunt multiple și foarte diverse. Vom evidenția elementele de bază ale acestor programe sperând să aducem un plus de noutate, în această direcție, pentru sistemul românesc de învățământ.

I.2.1. Programul de planificare a carierei – Stenden University (Olanda)

Programul de planificare a dezvoltării personale din Stenden University (Olanda) face parte din curriculum și oferă credite studenților. Acesta poate fi sintetizat astfel (Figura I.2):

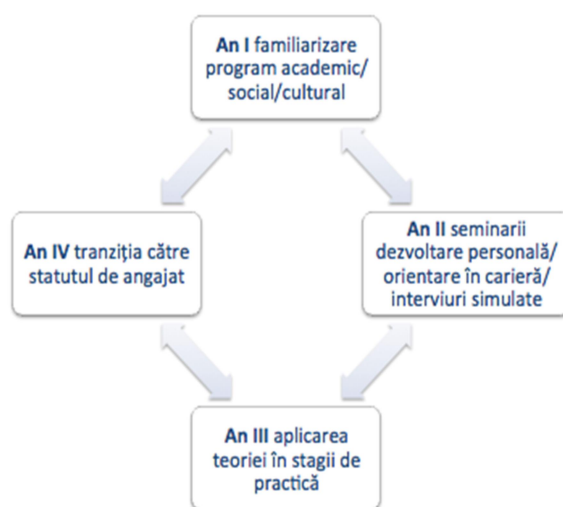

Figura I.2: Model PDP Stenden University – Olanda

Programul de dezvoltare personală de la Universitatea Stenden durează patru ani și este integrat în curriculum¹. Pentru primul an

¹ <https://www.nhlstenden.com/en/minors/inspirational-coach-and-leader>

universitar, studenții sunt invitați să participe la diferite cursuri, prelegeri, workshop-uri, discuții la nivel de grup și individuale, având mentori personali, familiarizându-se, astfel, cu programul academic propus de universitate, dar și cu viitoarea carieră. Este necesară participarea studenților la patru interviuri cu mentor personal, în care se reflectă, se discută și se stimulează abilitățile personale, dar și cele academice și profesionale ale studentului, planificându-se cariera acestuia.

Pentru cel de al doilea an, programul conține seminarii de dezvoltare personală și de orientare în carieră, precum și interviuri simulate.

Anul al treilea este anul în care studenții aplică, în timpul stagiilor de practică din companii, ceea ce au învățat în programele academice. De asemenea, studenții participă la reuniuni corporative, fac prezentări, analizează datele, dezvoltă planuri de afaceri și, de multe ori, primesc oferte de muncă.

În cel de-al patrulea an studenții de la Universitatea Stenden, din Olanda, se pregătesc deja de câmpul muncii, aplicând elementele teoretice din primii trei ani de dezvoltare personală. Portofoliile personale constituie produsul programului. Aceste portofolii conțin reflecții personale privind dezvoltarea abilităților personale, academice, sociale și interculturale ale studenților. Menționăm rata redusă de abandon universitar și un nivel ridicat de angajare pe piața muncii, toate acestea fiind rezultatul vizibil al programului de dezvoltare personală derulat în universitate.

I.2.2. Programul Track and Connect – Universitatea Sydney (Australia)

Programul (Barnes *et al*, 2015) facilitează contactul între studenți și serviciile facultății, mentoratul, precum și serviciile adresate studenților, din primul an de studii, care au potențial de retragere din universitate. Studenții sunt contactați de către colegii din anii terminali, care sunt instruiți, în prealabil, pentru astfel de servicii. Prin derularea programului, se au în vedere diminuarea distanței dintre studenții din primul an și cadrele didactice, precum și asigurarea de suport pentru a naviga printre conceptele academice, dar și printre politicile educaționale ale instituției.

I.2.3. Plan de dezvoltare personală bazat pe experiență profesională Coventry University (Anglia)

Programul PDP a fost introdus pentru a sprijini practica creativă reflexivă. Pe lângă sprijinirea dezvoltării studenților ca practicieni reflexivi, programul de dezvoltare le permite studenților să reflecteze și să împărtășească experiența și învățarea lor și cu alți studenți. Lecțiile învățate, în procesul de găsire și organizare a experienței profesionale, ajută la ghidarea absolvenților pentru găsirea unui loc de muncă adecvat.

Astfel, în primul an universitar, studenții învață să reflecteze la activitatea lor academică realizând conexiuni între subiectele studiate și viața reală. Studenții îmbină activitățile de dezvoltare personală, workshop-urile, interviurile cu mentorii personali, cu crearea de bloguri, cărți electronice și eseuri reflective cu scopul de a îmbina teoria cu practica. Anul al doilea este specific activităților practice prin participarea la stagii de practică în companii sau prin înființarea de mici afaceri (Webb, & Speculand, 2012).

I.2.4. Programul LEARN (SUA)

Programul **LEARN**² este un program centrat pe studenți și se bazează pe cercetare (Schneider *et al*, 2015). Acesta a fost inițiat din 2011 în peste 190 de universități cu programe STEM. În primul an universitar, timp de 12 săptămâni, toți studenții sunt angajați într-un program academic și social al comunității. Primul semestru al primului an universitar este destinat învățării metodelor de cercetare urmând ca, în semestrul al doilea, să se realizeze cercetări propriu-zise, utilizate în domeniile studiate, cu ajutorul colegilor din anii mai mari și cu cel al profesorilor. Scopul programului este acela de a dezvolta abilități personale, sociale, dar și academice, învățând să coopereze la nivel de grup, să se acomodeze cu programul academic și, nu în ultimul rând, să cerceteze în domeniile cerute de facultate. Prin acest program, rata de abandon este redusă considerabil.

² PDP centrat pe student, realizat prin intermediul cercetării

I.2.5. Program de planificare a dezvoltării personale – University of New England (Australia)

Programul de planificare a dezvoltării personale³ este sintetizat astfel (Figura I.3):

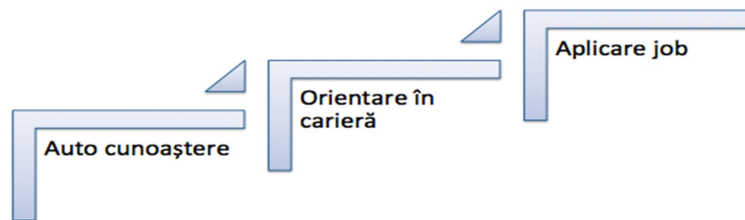

Figura I.3: Model PDP din University of New England – Australia

Primul an de studii este destinat auto cunoașterii, a dezvoltării inteligenței sociale și a abilității de luare a deciziilor.

În cel de-al doilea an studenții sunt focalizați, atât pe aplicarea pentru diverse locuri de muncă, cât și pe elaborarea portofoliilor personale și profesionale. Ultimul an universitar de licență are drept scop dezvoltarea a trei *elemente* care au rol crucial în câmpul muncii, și anume: înțelepciunea, caracterul și conducerea. Potrivit opiniilor angajatorilor secolului XXI, elementele enumerate anterior sunt esențiale pentru orice persoană angajată. De asemenea, studenții sunt antrenați în diverse workshop-uri, discuții individuale cu mentorul sau în activități de grup/ individuale necesare dezvoltării lor pe multiple planuri.

I.2.6. Programul PAL – University of Minnesota (SUA)

Programul PAL⁴ din cadrul universității Minnesota include sesiuni de studiu, la nivel săptămânal, în vederea sprijinirii studenților pentru realizarea temelor de la curs. În cadrul programului se urmărește dezvoltarea studenților pe mai multe direcții. Astfel, pe lângă dezvoltarea de abilități academice, este necesară construirea unei imagini de sine bune bazată pe o încredere în capacitățile proprii. Un alt palier este cel al dezvoltării

³<https://www.une.edu.au/campus-life/une-accommodation/colleges/duval/duval-life/profession-development-program>

⁴ Peer Assisted Learning - Învățarea asistată de colegi

abilităților interpersonale care sunt utile, nu numai în cooperarea în învățarea academică, ci și în situațiile din câmpul muncii, după absolvire.

Un rol important este dat colaborării dintre studenții din primul an cu cei din anii terminali în vederea învățării la diverse cursuri. În cadrul acestor întâlniri studenții învață să învețe, să-și asume responsabilități și să ia decizii corecte privind pregătirea academică și în carieră (Arendale & Hane, 2014). Figura I.4. sintetizează principalele aspecte ale dezvoltării:

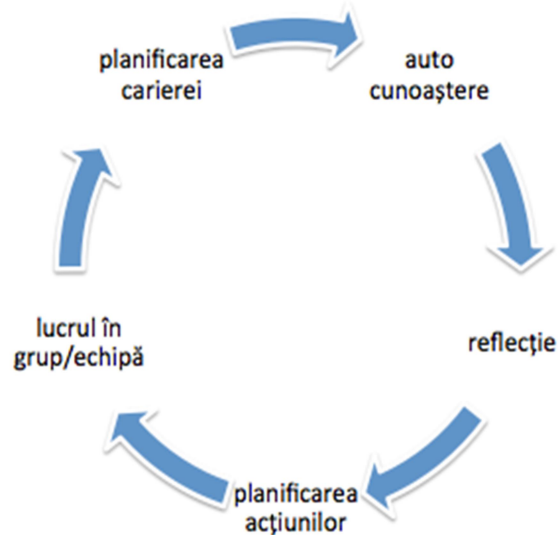
Figura I.4: Model PDP - University of Minnesota (SUA)

I.2.7. Program dezvoltare Personală – University of Central Lancashire (Anglia)

Nivelul 1 – identificarea strategiilor eficiente pentru autodezvoltare și a metodelor de studiu care sunt potrivite pentru studenți, spre exemplu: dezvoltarea unei game largi de competențe postuniversitare relevante, cum ar fi comunicarea orală și scrisă, abilități de prezentare și planificare a dezvoltării personale. Tutorul personal va fi implicat îndeaproape în elaborarea PDP-ului.

Nivelul 2 – consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților de învățare, precum și a unor noi abilități personale, cum ar fi auto-motivația și organizarea, care vor pune bazele succesului în ultimul an. În plus, se presupune că există o abordare mai independentă a învățării. De asemenea, se pun bazele planificării carierei, profitând de ateliere de carieră și materiale de carieră online (un modul online de carieră, dezvoltat împreună cu Societatea pentru Biologie Experimentală).

Elementele cheie de dezvoltare personală ale acestui program (Lumsden, 2015) sunt: autocunoașterea, reflecția, planificarea activităților, lucrul în echipă, planificarea carierei (Fig. I.5.):

*Figura I.5: Elemente cheie în dezvoltarea personală
University of Central Lancashire*

I.2.8. Beastudi Etos – Program pentru studenți cu probleme financiare (Indonezia)

Programul Beastudi Etos, este destinat studenților care au probleme financiare. A fost început în 2003 și implementat în 11 universități din Indonezia (Purwa Udiutoma & Srinovita, 2015). Scopul principal al acestui program este acela de a ajuta studenții în dezvoltarea de competențe academice, dar și de atitudini necesare dezvoltării la nivel personal, pentru a depăși situația și condițiile de învățare neprielnice.

I.2.9. Program de dezvoltare personală Open University (Olanda)

Universitatea are program de studiu online, dar și blended learning. De aceea, un ghid explicit pentru dezvoltarea academică, personală și de carieră este mai mult decât binevenit (Jelfs & Kelly, 2007). Acest ghid include informații despre:

- **admiterea deschisă** – studenții sunt ajutați să-și evalueze disponibilitatea pentru studiu și să-și dezvolte abilitățile de învățare la nivel online;

- **planificarea studiului** – studenții sunt ajutați să-și planifice o agendă de studiu coerentă, în cadrul unui curriculum modular, care oferă o libertate considerabilă;

- **dezvoltarea personală și a carierei** – studenților li se explică faptul că obiectivele inițiale se pot modifica în timpul studiului la Open University, de aceea sunt prevăzute posibilități de prelungire a studiilor; sunt încurajați să reflecteze asupra intereselor și obiectivelor lor și, dacă va fi nevoie, să schimbe cursurile sau direcția de studiu;

- **înregistrarea realizărilor** – o responsabilitate a studenților pentru a le permite să prezinte cunoștințele specifice, competențele, experiențele relevante, necesare terminării studiilor, dar și aplicării pentru diverse locuri de muncă.

Din modelele prezentate anterior putem observa că, la nivelul învățământului universitar, în diferite state ale lumii (Anglia, SUA, Australia, Olanda), programul unui PDP (Planificare a Dezvoltării Personale) este prezent sub forma unui proces realizat pe parcursul anilor de studii de licență, fiind integrat în curriculum sau nu. Constatăm că nu există un singur model care să se potrivească la toți studenții și în toate țările. Fiecare țară sau instituție decide cum să arate acest model, dacă să fie inclus în cadrul curriculumului sau să aparțină centrelor de orientare și consiliere în carieră, din cadrul universităților. Există universități care au dezvoltat programe PDP doar pentru primul an universitar de licență (Barnes et al, 2015) sau pentru toți anii de licență (Stenden University – Olanda), iar în alte universități s-au dezvoltat programe PDP speciale pentru studenții cu probleme financiare (Purwa Udiutoma & Srinovita, 2015) sau – de ce nu? –, programe speciale pentru studenții care studiază online (Open University – Olanda). Indiferent ce model este utilizat pentru dezvoltarea personală a studenților, important este un program de dezvoltare care se potrivește cel mai bine țării, universității și, implicit, studenților respectivi, care au nevoi diverse de învățare și de dezvoltare.

De asemenea, observăm din modelele prezentate că, aproape în toate universitățile, dezvoltarea pornește de la autocunoaștere, urmând apoi

consilierea și orientarea în carieră. Au fost și modele care au început direct cu idei despre carieră coroborate cu dezvoltarea personală.

I.3. Planificarea dezvoltării personale – parte integrantă a programului de planificare a dezvoltării personale (PDP)

Dezvoltarea personală poate fi gândită ca o latură dificilă în viața studenților, dacă nu s-au pus bazele acesteia încă din perioada preuniversitară. Dezvoltarea personală implică planificare, proiectarea activităților și, nu în ultimul rând, reflectare asupra a tot ce s-a realizat în această direcție.

Planificarea în sine este foarte importantă. Așa cum am amintit anterior, trei elemente de bază sunt specifice PDP-ului, și anume⁵: *planificarea activităților, realizarea acestora și reflecția asupra a ceea ce s-a realizat*. Pentru fiecare etapă este ideal să se facă apel la un tutor/consilier experimentat, care să îndrume și să găsească, împreună cu studenții, cele mai bune obiective, dar și metode adecvate pentru a le atinge.

În stadiul de planificare este necesară stabilirea obiectivelor realizabile, precum și identificarea activităților, în vederea atingerii acestor obiective. Întrebările despre tipul de personalitate pe care îl are un student sau despre ce anume vrea să devină pe plan profesional sau care sunt șansele concrete de a-și atinge țintele sunt pertinente, dar necesită o bună orientare. Răspunsurile la aceste întrebări nu pot fi găsite imediat. Acestea necesită timp și – de ce nu? –, încercări reușite sau nereușite la planurile propuse. În acest sens, lista obiectivelor și activităților necesită revizuire. Numai așa poate fi dată o formă bună planificării dezvoltării.

Activitățile în sine țin foarte mult de gestionarea timpului liber, dar și de cel academic. Fără o planificare minuțioasă, în prealabil, a timpului și a activităților, dezvoltarea personală poate fi un eșec.

Reflecția asupra tuturor activităților derulate este un bun exercițiu de autoevaluare. Aceasta poate fi la nivel de blog personal, mini blog sau un jurnal simplu, cu o configurație personală în care sunt cuprinse realizarea obiectivelor, cu plusurile și minusurile acestora. Jurnalul constituie o sursă de informații utile, pentru a afla *bornele kilometrice* ale dezvoltării. Și aici sunt benefice întrebările, pentru că pot defini starea de spirit, dar și situațiile, exact așa cum s-au derulat.

⁵ <https://www.theguardian.com/education/2008/oct/14/students-highereducation>